

JAARVERSLAG 2018 VERENIGING VOOR NATUUR EN MILIEU "DE VECHTSTREEK"

Inleiding

Het jaarverslag begint met een deel over de vereniging als geheel. Daarna volgen de verslagen van de werkgroepen. Er is geen afzonderlijk verslag van de werkgroep landschap en milieu. De activiteiten van deze werkgroep worden voornamelijk uitgevoerd door bestuursleden en zijn beschreven in de paragraaf "beleid in uitvoering".

Jaarvergadering

De jaarvergadering vond plaats op 28 maart 2018 in het bezoekers-centrum van Natuurlijk Ommen.

(Het verslag vindt u elders in deze Meander.)

Ledenbestand

Op 31 december 2018 telde de vereniging 307 leden (dit was 308 in 2017).

Bestuur

Het bestuur zorgt voor het dagelijks functioneren van de vereniging. Dit bestaat uit het voeren van intern en extern overleg, de schriftelijke correspondentie, het samenstellen en organiseren van het activiteitenprogramma, het op orde houden van de interne administratie en dergelijke. Samen met werkgroepleden heeft het bestuur ingespeeld op diverse actuele zaken. Deze zijn beschreven in de paragraaf "beleid in uitvoering".

In de jaarvergadering is Dook van Gils herkozen als bestuurslid. Penningmeester Klaas Jan Beek was aftredend en niet herkiesbaar. De voorzitter heeft namens de vereniging waardering en dank uitgesproken voor de manier waarop Klaas Jan invulling heeft gegeven aan zijn rol als bestuurslid en penningmeester. Als afscheidsgeschenk kreeg hij een ijsvogel van keramiek, gemaakt door Thea Dijkema.

Wim Lubbers is aangetreden als nieuw bestuurslid in de rol van penningmeester.

Omdat het voor het bestuur goed is om elkaar ook eens op een andere manier te leren kennen dan tijdens de regelmatige vergaderingen, wordt af en toe iets leuks georganiseerd. Dit jaar was dat een Reggesafari. De partners van bestuursleden konden, op eigen kosten, ook mee.

Bestuurslid Henk Ruiters heeft van Natuur en Milieu Overijssel op 8 juni de

eerste Hans Grotenhuisprijs, een houtsculptuur, uitgereikt gekregen. Dit vanwege zijn inzet voor het Varsenerveld. Met een groep enthousiaste vrijwilligers en de pachter werkte Henk eerst aan het verbeteren en tegenwoordig ook aan het behouden en ontwikkelen van natuurparel het Varsenerveld. In het verslag van de plantenwerkgroep leest u meer over deze werkzaamheden.

Bescherming persoonsgegevens

Vanwege de aangescherpte regels over bescherming van persoonsgegevens zijn enkele aanpassingen in de interne werkwijze en de administratie doorgevoerd. In een privacyverklaring op de website is bekendgemaakt welke persoonsgegevens wij verwerken en waarvoor ze worden gebruikt.

Samenwerking en overlegvormen

Als vereniging staan we niet alleen en voor het bereiken van onze doelstellingen werken we samen met andere partijen. Hierna volgt een opsomming van organisaties waarmee we relaties hebben.

- Kinderboerderij, Bijenvereniging en OKPV

We maken als vereniging gebruik van de Kinderboerderij als locatie voor activiteiten en we zorgen voor de vlindertuin op het terrein in het Laar. De feestelijke opening van die vlindertuin staat uitgebreid en geïllustreerd beschreven in het verslag van de plantenwerkgroep. Naast onze eigen activiteiten denken we ook mee aan activiteiten van de Kinderboerderij die bij onze doelstellingen passen. De Kinderboerderij onderzoekt samen met ons, de Bijenvereniging en OKPV, hoe de samenwerking meer vorm en inhoud kan worden gegeven.

Bij het zilveren jubileum van de Kinderboerderij was er gelegenheid voor de partnerorganisaties, zoals onze vereniging, om zich te presenteren. Wij hebben daar dankbaar gebruik van gemaakt.

- Natuur en Milieu Overijssel

We werken samen met NMO en voeren daarvoor geregeld overleg over actuele natuur- en milieuzaken. Via het Groen Platform Vecht, waarin wij zijn vertegenwoordigd, adviseren wij NMO richting het integrale project Ruimte voor de Vecht. NMO faciliteert en adviseert ons bij het burgerinitiatief Ommersmars.

- Groen Platform Vecht

We maken gebruik van dit platform om te adviseren over de ontwikkelingen voor het programma Ruimte voor de Vecht. Wij worden in het platform vertegenwoordigd door ons lid Leo Oudejans. Hij behartigt de belangen van natuur en milieu in de werkgroep "Varen" en in het project "Inrichting halfnatuurlijke Vecht traject Hardenberg-Ommen".

- Nederlands-Duitse samenwerking

We voeren, namens het Groen Platform Vecht, gesprekken met onze Duitse collega's over de mogelijkheden om de visie Rust en Drukke in het Vechtgebied ook in Duitsland geïmplementeerd te krijgen. Onze Duitse collega's zijn zeer enthousiast over de wijze hoe wij rust- en druktegebieden creëren langs de Vecht. Het overleg met vertegenwoordigers van verschillende Duitse overheden heeft geleid tot een grensoverschrijdend project, waarbij Europese subsidie wordt ontvangen. Wij nemen in een adviserende rol deel aan de gevormde Duits-Nederlandse projectgroep, die een en ander onderzoekt.

- Burgerinitiatief Ommermars

Wij zijn vertegenwoordigd in de werkgroep "Burgerinitiatief Ommermars/Voor en Door Ommenaren". Naast burgers hebben ook vertegenwoordigers uit de sectoren recreatie, landbouw, scholen, scouting, kinderopvang en zorg hierin zitting. Adviseurs van de werkgroep zijn Natuur en Milieu Overijssel, Landschap Overijssel en Eric Schutte/ Education Arts. Om het burgerinitiatief gerealiseerd te krijgen is uitvoerig overleg gevoerd met de werkgroep en vertegenwoordigers van Natuur en Milieu Overijssel, Provincie Overijssel, Gemeente Ommen, Waterschap Vechtstromen, Stichting Heidehof, Staatsbosbeheer en Landschap Overijssel.

- Gemeente Ommen

We hebben periodiek bestuurlijk overleg met gemeente Ommen over beleid en bestuurlijke relevante zaken op het gebied van natuur, milieu en ruimtelijke ordening.

Voorbeelden van dit jaar besproken onderwerpen zijn: bomenbeleid, maaibeeld, het Varsenerveld, en beheer van het landgoed het Laar. Gemeente Ommen is ook partner in het Burgerinitiatief Ommermars.

- Natuurmonumenten

Diverse overleggen en adviezen over beheerzaken van hun natuurgebieden.

- Landgoed Junne

Landgoed Junne heeft een nieuwe eigenaar en rentmeester. Ook met deze nieuwe eigenaar en rentmeester hebben we contact gezocht over beheerzaken van hun natuurgebieden.

- Landschap Overijssel

Diverse overleggen over beheerzaken van natuurgebieden. Landschap Overijssel is ook adviseur in het Burgerinitiatief Ommermars.

- Staatsbosbeheer

Diverse overleggen over actuele natuur- en beheerszaken. Staatsbosbeheer is ook partner in het Burgerinitiatief Ommermars.

- Landgoed Den Woesten Heide

Advisering over beheer en natuurontwikkeling en uitvoering landschaponderhoud Varsenerveld.

- Stichting Das&Vecht
Afstemming over beschermingsmaatregelen voor marterachtigen.
- IVN Den Ham-Vroomshoop
We organiseren gezamenlijk de Nacht van de Nacht.
- Groei en bloei afdeling Ommen
Uitwisseling activiteitenprogramma's.
- De Koppel – Hardenberg
We werken nauw samen met De Koppel met betrekking tot de vaardiscussie over de Vecht en het project Ruimte voor de Vecht: "Halfnatuurlijke inrichting Vecht/traject Hardenberg-Ommen".
Ook stemmen we af over natuur- en milieuzaken met betrekking tot de Vecht.
- KNNV afdeling Zwolle e.o.
Via het Groen Platform Vecht vindt afstemming met KNNV plaats over Vechtzaken
- Vrienden van Dalfsen
Via het Groen Platform Vecht vindt met de Vrienden afstemming plaats over Vechtzaken

Beleid in uitvoering

Vanuit een proactieve houding hebben wij onze ideeën en wensen ingebracht in plannen en projecten van de overheden en particuliere organisaties.

Programma Ruimte voor de Vecht

Wij ondersteunen de ontwikkelingen van de Vecht tot halfnatuurlijke laaglandrivier. Daarbij hoort ook een specifiek vaarbeleid met ondiepe boten zoals platbodems en kano's. We brengen ook onze zorgen naar voren over verstoring door toenemende recreatievaart.

Door het Groen Platform Vecht is een zienswijze ingediend in het kader van de MER-procedure voor het Vechtraject Hardenberg-Ommen. Er is hierover ook overleg gevoerd met Waterschap Vechtstromen en gemeenten Ommen en Hardenberg. De zienswijze is nog in behandeling. Wij vragen om een duidelijke visie met betrekking tot natuurdoelen.

Burgerinitiatief Ommermars

Doel van het burgerinitiatief Ommermars is het duurzaam creëren van de mooiste ontmoetingsplek bij de Poort van Ommen. Centraal in dit initiatief staan natuur- en waterbeleving, cultuurhistorie, natuureducatie en voorlichting.

Onze vereniging is actief in de werkgroep Ommermars. De werkgroep is vooral bezig geweest om de financiering van het project ingevuld te krijgen. Met facilitering en advisering door Natuur en Milieu Overijssel zijn in het zogenaamde "partneroverleg" vele gesprekken gevoerd met de provincie,

gemeente, waterschap Vechtstromen, Staatsbosbeheer en Stichting Heidehof. De Stichting ziet, via de door de Provincie opgelegde verplichting Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving (KGO) voor haar aan te leggen natuurbegraafplaats in het Ommerbos, goede kansen en mogelijkheden om een deel van de Ommermars mede te financieren en te realiseren. Onze voorzitter Hein Kuijper heeft als werkgroep lid de ideeën voor de Ommermars gepresenteerd voor het projectteam Ruimte voor de Vecht en toegelicht in een raadsinformatiebijeenkomst van gemeente Ommen. Ook heeft onze vereniging via de werkgroep meegewerkt aan het organiseren van een publiek- en scholendag. De jeugd wordt actief bij dit project betrokken. Op woensdag 28 maart is o.a. een vlinder- en insectenstrook ingezaaid en is door de burgemeester, geassisteerd door de fractievoorzitter van CU en een LPO-vertegenwoordiger, ook een boom op de Ommermars geplant. Deze boom is door Landschap Overijssel aan onze vereniging aangeboden voor ons 50-jarig jubileum in 2017. Zo'n 65 scholieren van het Koloriet en peuters van de Kinderopvang hebben op die dag onder leiding van bestuurslid Arend Spijker en een werkgroep lid de akkerranden in de Ommermars ingezaaid met een akkerbloemenmengsel. De werkgroep Ommermars heeft hiervoor financiële bijdrage ontvangen van Jack van der Boon van de Koeksebelt. Het resultaat was bloemrijke akkerranden waarvan nectarzoekende insecten (bijen, hommels en vlinders) dankbaar gebruik maakten. We hebben veel positieve reacties ontvangen van Ommenaren en recreanten, die van de kleurenpracht hebben genoten.

*'Arend Spijker hielp een **handje** mee.'*

Het resultaat.

Op 15 december heeft de werkgroep het burgerinitiatief de Ommermars gepresenteerd op de kerstfair in Ommen en heeft veel steunbetuigingen verzameld.

Golfbaan Hooge Graven

Wij hebben een aantal beheeradviezen gegeven aan de Duurzaamheidscommissie Hooge Graven met als doel de natuurwaarden van het golfterrein te verhogen.

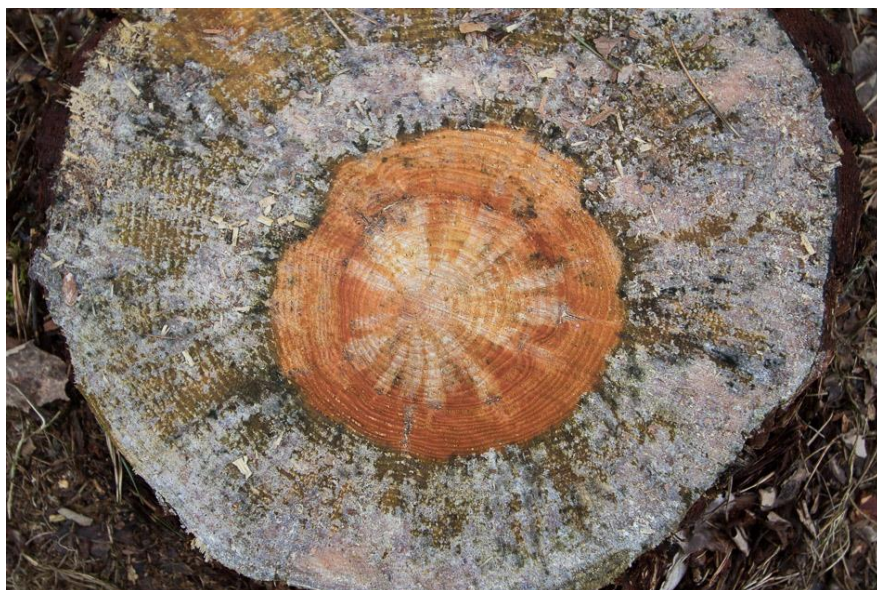
Maaibeleid

We hebben gesprekken gevoerd met het waterschap Vechtstromen om te komen tot een natuurvriendelijker maaibeleid langs oppervlaktewater in de kom van Ommen. Ons doel is dat niet alle rietkragen in één keer verwijderd worden, maar dat schuil- en nestgelegenheid overblijft. Wij hebben aangeboden om het waterschap te ondersteunen bij een informatiebijeenkomst voor communicatie over ander maaibeleid. Daarbij hebben we ook de link gelegd naar gemeente Ommen vanwege het gemeentelijk maaibeleid.

Bomenbeleid gemeente Ommen

Wij hebben de gemeente aangesproken op het feit dat het bomenbeleid, met name voor wat betreft de te behouden beschermwaardige waardevolle bomen, niet conform het gemeentelijk bomenbeleidsplan wordt uitgevoerd. De gemeente heeft toegezegd het eigen beleid beter na te leven.

We hebben uitvoerig overleg gevoerd over het FSC- Bosbeheerplan 2018 – 2036. Dat heeft er toe geleid dat verschillende natuurwensen zijn opgenomen in dit plan.

Beheerplan Het Laar

Op ons verzoek wordt in het beheerplan meer aandacht besteed aan natuur en ecologie. We hebben daarbij als doelstellingen gegeven het behouden, herstellen en verhogen van:

- de hoeveelheid aan aanwezige flora -en faunawaarden.
- de ecologische diversiteit, horende bij de aanwezige habitats.

De gemeente Ommen heeft toegezegd dat de noodzakelijke verjonging van de lanen (bomenkap) meer gefaseerd plaats zal vinden en vooral op basis van vitaliteit.

Junner Koeland

We hebben met Staatsbosbeheer gesproken over het gebruik van zwaar bosbouwmaterieel bij te kappen bomen in Junner Koeland-West. Dit vanwege het voorkomende GEA object in dat gebied (geomorfologisch / aardkundig te beschermen waardevol gebied). Staatsbosbeheer heeft toegezegd dit uit te zoeken.

Opvang hemelwater gemeente Ommen

We hebben de gemeente gevraagd om, naast de goede dingen die de gemeente al doet, meer te regelen voor de opvang van regenwater. We hebben aangegeven geen positieve werking van een nieuwe rioelbelasting te verwachten. We hebben geadviseerd om aan te sluiten bij acties als 'operatie steenbreek' en 'tegel eruit en plant erin' waarbij de toenemende verstening wordt tegengegaan.

Varsenerveld

Na verkoop van het Varsenerveld door de gemeente zijn we deelnemer geworden in een bruikleenovereenkomst tussen de nieuwe eigenaar, de pachter en onze vereniging. De overeenkomst heeft als doel om het unieke flora- en faunagebied voor de toekomst te waarborgen. Hierdoor kunnen we als vereniging blijven werken aan het natuurbeheer van het Varsenerveld. In de overeenkomst is ook geregeld dat er een beheervisie voor de langere termijn, een beheerplan (middellange termijn) en een jaarlijks werkplan wordt opgesteld, die de instemming heeft van de eigenaar, pachter en onze Vereniging. We zijn lid van de beheergroep die deze plannen opstelt. Wij hebben er het volste vertrouwen in dat het gebied niets van zijn natuur- en ecologische waarde zal verliezen maar tot verdere ontwikkeling kan komen.

Plastic afval opruimactie

Een lid van onze vereniging is op persoonlijke titel bezig met de voorbereiding van een opruimactie voor plastic afval in oppervlaktewater. Wij waarderen het dat een lid een eigen milieu-activiteit ontwikkelt. Wij geven daarbij advies en ondersteuning.

Overige activiteiten van het bestuur

16 januari	Deelname aan Meeting Greenline Vechtdal in de Koppel te Hardenberg
17 januari	Deelname aan Groene Twinkeling in Bezoekerscentrum Staatsbosbeheer te Nijverdal
13 februari	Deelname aan Meeting Greenline Vechtdal in de Koppel te Hardenberg.
7 maart	Deelname Themabijeenkomst Wild en Natuurbeheer van Natuur en Milieu Overijssel
28 maart	Scholen en publieksdag Ommermars.
25 april	Deelname aan vrijwilligerscafe over privacywetgeving.
4 juni	Excursie Junner koeland-west voor zustervereniging IJhorst-Staphorst georganiseerd als geschenk voor hun 60-jarig jubileum in 2017.
8 juni	Deelname aan veldsymposium van Natuur en Milieu Overijssel te Hof Espelo met Uitreiking Hans-Grotenhuisprijs voor natuurbeheer.
13 juni	Excursie gegeven voor Boslustschool in Junner Koeland.
20 juni	PR-training: 'Mijn persbericht in de krant'.
27 juni	Statenleden Overijssel ontvangen en bijgepraat over burgerinitiatief Ommermars te Natuur en Milieu Overijssel Zwolle.
28 juni	Deelname aan opening Koeksegeul.
30 juni	Presentatie van het burgerinitiatief Ommermars tijdens Opendag Recreatiebedrijf Koeksebelt.
5 juli	Toelichting gegeven aan LEADER beoordelingscommissie over burgerinitiatief Ommermars.
7 juli	Burgemeester en zijn echtgenote ontvangen te Arriën met excursie in Junner Koeland.
26 juli	Excursie gegeven voor Welzijn Ouderen te Calsum.
19 oktober	Presentatie Burgerinitiatief Ommermars voor werkgroep "Nieuwe Atlas Leefomgeving" te Utrecht.
10 november	Deelname aan zilveren jubileum Kinderboerderij en presentatie van onze vereniging.
23 november	Deelname aan netwerkbijeenkomst Waterschap Vechtstromen
15 december	Presentatie Burgerinitiatief Ommermars op Kerstfair Ommen
21 december	Deelname aan bijeenkomst voor aanbieding verbeterplan Varsenerveld op landgoed Den Woesten Heide.

Communicatie en PR

De vereniging maakt voor haar communicatie o.a. gebruik van de website, facebook, perspublicaties in de plaatselijke nieuwsbladen en natuurlijk ook via ons kwartaalblad Meander.

Thema-avonden en excursies

Het activiteitenprogramma bestond uit de volgende thema-avonden en excursies:

28 februari	Lezing weidevogels - Astrid Kant (Carrousel)
28 maart	Lezing over Zweedse korhoenders op de Sallandse Heuvelrug - Arend Spijker (Bezoekerscentrum Natuurlijk Ommen)
12 april	'Vlinders' - Joop Verburg (Kinderboerderij)
9 mei	Lezing agrarisch natuurbeheer - Herman Menkveld (Carrousel)
12 mei	Zwerftocht door het Vechtdal - Arend Spijker (vanaf de Kinderboerderij)
7 juni	Bedrijfsbezoek agrarisch natuurbeheer bij Herman Menkveld
7 september	Natuurfotografie Veluwe natuur - Ernst Dirksen (Kinderboerderij)
29 september	Excursie Duursche waarden - Machteld Oudshoorn en Ella Roelfs-Rijzebol (Vogelwerkgroep)
27 oktober	Paddenstoelenexcursie - Bernhard de Vries (Het Laar)
27 oktober	Nacht van de nacht (Ommerschans). In samenwerking met IVN Den Ham/Vroomshoop, Staatsbosbeheer, de Stichting Jaar van de Ommerschans, Julian Overweg (nachtvlinderdeskundige), Cees Zoon (vleermuiskenner) en Mieke Bruins (dichteres)
3 november	Landelijke natuurwerkdag Varsenerveld - Plantenwerkgroep
1 december	Speuren naar sporen - Arend Spijker (rondom het Arriër koeland)

Zwerftocht 12 mei 2018 (foto: Ella Roelfs)

Natuurcursus locatie: Kinderboerderij

De verdiepingscursus van 2017 is dit jaar herhaald en hier en daar aangepast. De cursus is gehouden op 5,12,19 en 26 maart met een afsluitende excursie op 9 juni.

De cursus bestond uit de volgende onderdelen:

- planten - Henk Ruiter
- zoogdieren - Arend Spijker
- insecten - Alfred van der Burgh
- vogels - Leo Oudejans
- veldexcursie Junner Koeland vanaf de Bootsman

Meer activiteiten van de vereniging zijn vermeld in de hierna volgende werkgroepverslagen

JAARVERSLAG WERKGROEP LANDSCHAP EN MILIEU 2018

Voor de activiteiten van deze werkgroep wordt verwezen naar de paragraaf "beleid in uitvoering" in het algemene deel van het jaarverslag.

Sahara Ommen (foto: Martien Naarding)

JAARVERSLAG 2018 VOGELWERK GROEP

Bijeenkomsten

In 2018 is de vogelwerkgroep vier keer bij elkaar geweest om onze projecten, plannen en problemen te bespreken. Gebleken is dat dit te weinig is, daarom voor volgend jaar weer zes bijeenkomsten.

Watervogeltellingen

Er zijn weer zes maandelijkse tellingen verricht. In januari, februari, maart, oktober, november en december. Alle tellingen zijn goed verlopen. Er was wel weer verstoring door recreanten en vissers. Het verzamelen van gegevens over vele jaren heeft mede geleid tot het terugdraaien van aan vissers verleende vergunningen om in de winterperiode op de Vecht te mogen varen.

Nestkastjes

Er zijn nog steeds delen die niet goed verzorgd worden. Dit wordt veroorzaakt door houtkap, diefstal en vernieling. De dit jaar geplaatste korfjes voor de vlieggaten om predatie te voorkomen, hebben bij de betreffende kastjes goed gewerkt. Geen last meer van eekhoorns en steenmarters.

Huiszwaluwen en gierzwaluwen

Door de dakrenovaties o.a. in de Zeeheldenbuurt zijn er aanzienlijk minder zwaluwen geteld dan vorig jaar. Hopelijk herstellen de populaties zich volgend jaar.

Raven

Ook dit jaar was het nest op Junne weer bezet en zijn er 2 jongen uitgevlogen. In Vilsteren zijn 3 jongen uitgevlogen. Alle jonge Raven zijn geringd en tevens van een kleurring voorzien.

Ooievaars

We hebben weer een goed ooievaarsjaar gehad. Drie keer zoveel jongen als in 2017. Er zijn in totaal 45 jonge geringde Ooievaars uitgevlogen. Dit kon ook gebeuren doordat er verscheidene bedrijven de Ooievaars gesponsord hebben door een hoogwerker ter beschikking te stellen. Ook hebben een aantal particuliere nesteigenaren zelf voor materiaal gezorgd om de Ooievaars te kunnen ringen.

Uilen

In totaal hebben we 8 jonge Bosuilen kunnen ringen, in Stegeren, Vilsteren en op landgoed denWoesten Heide. Drie jonge Bosuilen uit de opvang zijn uitgezet in kasten op het landgoed Eerde. De Steenuilen hadden een

minder jaar, slechts 68 jongen zijn uitgevlogen. Er waren minder bezette kasten, minder eieren en minder jongen per kast. Waarschijnlijk door gebrek aan voedsel. Ook de Kerkuilen hebben een slecht broedseizoen gehad. Er zijn 90 jongen geringd en uitgevlogen, waarvan velen met een laag gewicht. Ook hier voedselgebrek wat blijkt uit de vele te lichte jonge uilen die bij de opvang zijn binnengebracht

Roofvogels

Haviken: 2 nesten in Lemele en in Ommerbos met totaal 6 jongen. Buizerd : totaal 6 jongen op de Lemelerberg en Archemerberg. Sperwer: 4 jongen op Archem. Torenvalk: 40 jongen uitgevlogen in ons werkgebied.

Nachtzwaluwen

De telling op de Lemeler- en Archemerberg leverde 27 territoria op. Dit is 4 minder dan in 2017. Als oorzaak misschien de intensieve begrazing op de Zuidhelling van de Archemerberg.

Klapekstertelling

Tijdens de telling van 16 – 18 februari werden 3 klappeksters geteld, tijdens de telling van 14 - 18 december zijn er 5 klappeksters geteld.

Klapekster (foto: Martien Naarding)

Slaaplaatsstelling Grote Zilverreiger en Aalscholver

In het weekend van 23 – 26 februari en 21 – 24 december werden op 2 plaatsen langs de Regge de op de slaapplaatsen aanwezige Grote zilverreigers en Aalscholvers geteld.

Oeverzwaluwen

De kolonie in Hankate is dit jaar wederom niet bezet geweest.

Excursie

Op 29 september is er voor alle leden van de vereniging een geslaagde excursie geweest naar De Duursche Waarden.

Junne

Er is overleg gepleegd met de nieuwe rentmeester Ryan Nijzink over onze bezigheden op landgoed Junne. Wij kunnen onze werkzaamheden op het Landgoed op de ingeslagen weg vervolgen

Bomenkap Sahara

Overleg met Ruud Jonker van Staatsbosbeheer om te zorgen dat het ravennest tijdens de kap niet verstoord kan worden. Hier zal zeker rekening mee gehouden worden. Het kappen zal in december afgerond zijn.

Vergunningen Staatsbosbeheer

Met Ruud Jonker overleg gehad over het verlenen van nieuwe vergunningen voor het betreden van de terreinen van SBB om inventarisatiewerk te kunnen doen. Er worden nieuwe vergunningen aan de betrokken leden van de vogelwerkgroep verleend.

Natuurmonumenten / Landschap Overijssel

Aan beide organisaties zijn weer verschillende diensten verleend. Onder andere inventarisatie, controle en ringen van de Ooievaarsjongen, Klapekstertelling, Nachtzwaluwtelling. Ook is er op de lammetjesdag weer een stand ingericht.

Lammetjesdag 2018 (foto: Ella Roelfs)

Landelijke en provinciale bijeenkomsten.

Verschillende leden van onze werkgroep hebben diverse bijeenkomsten bezocht. Zoals de landelijke Roofvogeldag in Meppel, provinciaal Steenuilen overleg in Hellendoorn, SOVON dag in Apeldoorn. Er is dit jaar geen provinciale Vogelaarsdag geweest.

JAARVERSLAG 2018 ZOOGDIERENWERK GROEP

Algemeen

De zoogdierenwerkgroep heeft nog steeds geen vaste structuur, onze leden werken mee in meerdere (soorten) onderzoeken en in verschillende samenstellingen.

Zo zijn er leden die actief meedoen aan de dasseninventarisatie van stichting Das&Vecht (D&V). Ook otter- en boommarter- onderzoek vindt plaats door leden van onze werkgroep. Ook hier werken we nauw samen met stichting D&V en anderen.

Stichting D&V heeft een databestand waarin alle inventarisatie- en monitoringgegevens van zowel dassen, otters, als ook boommarters worden opgeslagen. Leden van onze werkgroep leveren hun gegevens ook aan D&V.

Herhaalde oproep

In dit jaarverslag doen we ook weer een oproep om lid te worden van onze zoogdierwerkgroep, we zijn nog steeds opzoek naar (meer)leden en ook iemand die het leuk vindt om deze werkgroep 'aan te sturen', uiteindelijk is de huidige coördinator nog steeds ad interim.

Dassen

De meeste dassenburchten in het Vechtdal zijn bekend, onder supervisie van stichting D&V. Samen met leden van ons worden de burchten gemiddeld drie keer per jaar gemonitord en geïnventariseerd.

Met de dassenpopulatie in het Vechtdal gaat het redelijk goed, toch blijft alertheid geboden.

Zo was er ook dit jaar weer een ernstige verstoring van een dassenburcht. Als voorbeeld het onderstaand verhaal.

In een voormalige zandafgraving, zit al jaren een mooie burcht. In voorgaande jaren werden de uit- en ingangen van deze burcht, regelmatig (bewust?) dichtgeschoven met zand. Blijkbaar omdat de gebruiker van dat land wilde voorkomen dat zich daar dassen gingen vestigen.

Ook afgelopen jaar zagen wij weer verse (trekker)sporen en waren de in- en uitgangen onder het zand verdwenen. Zinloos en natuurlijk heel erg jammer.

We hebben hierover de handhavingsdienst van de provincie ingelicht, zodat het in ieder geval geregistreerd staat.

Ook zijn we op zoek naar de 'dader', hopelijk kunnen we afspraken maken met de grondgebruiker om te voorkomen dat dit weer gebeurt.

Otter

Sinds de herintroductie van otters in de Weerribben (2012) neemt de totale otterpopulatie, volgens onderzoekers, nauwelijks nog toe.

Toch worden ook in het Vecht- en Reggegebied de laatste jaren, regelmatig otters waargenomen. Maar helaas worden er ook regelmatig dieren gemeld als verkeerslachtoffer.

Omdat otters een erg groot leefgebied hebben, en daardoor een behoorlijk 'zwervend' leven leiden, is dit een zorgpunt. Uit DNA-onderzoek blijkt dat de genetische variatie hierdoor zorgwekkend is en dat er zelfs inteelt dreigt. Afgelopen jaar zijn er ook in ons 'werkgebied' meerdere otters doodgereden. Als voorbeeld een otter die dood is gereden bij Balkbrug, kan best dezelfde otter zijn dan de otter waarvan de spraints (sporen) een paar dagen daarvoor gevonden zijn bij Ommen in de Vecht!

Daar tegenover hebben (vrouwelijke) otters rustgebieden nodig om haar jongen in alle rust te kunnen verzorgen en groot te brengen. Deze rustplekken zijn vaak oude Vechtarmen, waar geen verstoring plaats vindt. Helaas wordt hier met het aanleggen van fiets- en wandelpaden niet, of onvoldoende rekening mee gehouden.

Boommarter

Gelukkig worden er in de bossen van het Vechtdal weer vaker boommarters waargenomen dan in het verleden.

Zowel in de bossen bij Hardenberg, als Ommen zijn ook dit jaar boommarters aangetroffen en zijn er zelfs jongen gezien.

Veel mensen verwarren de boommarter nogal eens met de steenmarter, maar het zijn echt verschillende soorten.

De steenmarter is tegenwoordig een vrij algemene soort en veel mensen kunnen weinig sympathie opbrengen voor steenmarters, vooral omdat die nogal voor overlast kunnen zorgen.

Maar de boommarter is veel minder algemeen. De boommarter zul je dan ook niet snel aantreffen in de bebouwde omgeving!

Vleermuizen

Ook dit verslagjaar hebben een aantal leden van onze werkgroep weer samengewerkt met de twee provinciale vleermuisonderzoekers: Theo Douma en Daniel Tuitert. We werken op Eerde en in het Eerderachterbroek mee aan een langlopend vleermuisonderzoek. De ca. 150 vleermuis kasten die op landgoed Eerde hangen hebben we ook dit jaar weer 4 keer geïnventariseerd.

De coördinatie van deze vleermuis kastcontroles zijn in handen van Ella Roelofs. Ella heeft ook het onderstaand verslagje gemaakt.

Vleermuismonitoring 2018

In 2018 was de vleermuizenwerkgroep vier keer actief op Landgoed Eerde, het Eerderachterbroek en het Eerderveld.

Resultaten van de monitoring:

14-04-2018	151 Rosse vleermuizen
	177 Franjestaarten
	12 Gewone dwergvleermuizen
02-06-2018	35 Rosse vleermuizen
	118 Franjestaarten
11-08-2018	25 Rosse vleermuizen
	135 Franjestaarten
	2 Ruige dwergvleermuizen
24-11-2018	95 Rosse vleermuizen
	12 Franjestaarten

Op 24-11-2018 werden de lege kasten schoongemaakt door vrijwilligers van de werkgroep zodat de vleermuizen weer van harte welkom zijn in 2019.

Zoals ook in voorgaande jaren worden de vleermuiskasten nog regelmatig gebruikt als nestkraakpand door meerdere vogelsoorten: deze vogelsoorten nemen we uiteraard niet mee met de vleermuistelling. In de maand juni zaten er wespennesten in vier kasten.

Franjestaarten met jongen

Rosse vleermuizen

JAARVERSLAG 2018 PLANTENWERK GROEP

Het is een mooi gezicht die heideveldjes. Maar je moet er wel wat voor doen om heide open te houden. Steeds weer komen zaailingen van eik, berk en den op. In een paar jaar tijd kan zo'n open terrein helemaal dichtgroeien en veranderen in bos. Wil je de heide behouden dan moet de opslag van boompjes dus voortdurend worden weggehaald. Wie doet dat in het Varsenerveld?

De plantenwerkgroep. Dit jaar al voor de 19^e keer. En ze doen het met plezier omdat het onder meer leuk is om met elkaar aan het werk te zijn. En het voornaamste is natuurlijk dat dit heidegebiedje in stand blijft. Heide heeft een karakteristieke flora en fauna en die willen we in het Varsenerveld in stand houden en versterken.

In september hebben een paar mensen van de werkgroep met een eenassige maaibalk van Staatsbosbeheer gemaaid en het gemaaide aan rillen gelegd. De natte delen worden handmatig gemaaid.

Zaterdag 6 oktober was de jaarlijkse hooidag. Hier nemen ieder jaar zo'n 20-25 mensen aan deel. Het maaisel wat op rillen ligt, wordt bij elkaar geharkt, in kruiwagens gedaan om vervolgens afgevoerd te worden. Verder worden dennetjes, berken en wilgen verwijderd. Door deze werkzaamheden jaarlijks consequent uit te voeren wordt de grond verschaald en komt steeds minder voedsel beschikbaar waardoor de vegetatiestructuur steeds opener wordt. Leuk voor ons was dat een aantal bestuursleden dit keer ook meehielpen. Het beviel hen zo goed, dat ze ook tijdens de Landelijke Natuurwerkdag acte de présence gaven.

Op zaterdag 3 november vond de Landelijke Natuurwerkdag plaats. De Landelijke Natuurwerkdag is een initiatief van de provinciale landschappen. Voor ons was het de 12e keer dat wij hieraan deelnamen. Het gereedschap wordt ons voor die dag door Landschap Overijssel aangeleverd. Het startpunt is op die dag bij Atelier Witharen waar we welkom geheten werden door Thea en Louis met koffie en koek. We hadden ook dit jaar weer schitterend weer. Ook deze dag bestaan onze werkzaamheden voornamelijk uit het verwijderen van opslag. Doordat we weer met een flink aantal mensen waren, schoot het allemaal lekker op waardoor we ook nog opslag konden verwijderen in het heidegebied aan de andere kant van de wetering.

Aan het eind van de ochtend werden we door de VOV, die ook ons dit jaar weer met mankracht ondersteunde, verrast met heerlijke, warme gehaktballen.

Niet onvermeld mag blijven de heerlijke taarten die Toos Hupkes ieder jaar weer voor ons bakt. Niet alleen doet ze dit voor de deelnemers aan de Landelijke Natuurwerkdag maar ook als we onze jaarlijkse hooiwerkdag hebben. Van Landschap Overijssel kregen alle deelnemers als dank een zak biologische bloembollen.

Nieuwe eigenaar van ons werkgebied.

Wim van der Heide heeft in 2018 onder andere het gebied waar wij jaarlijks werken van de gemeente Ommen gekocht. Op 21 december was er een bijeenkomst, waarvoor hij een aantal mensen die betrokken zijn bij het gebied: buren, plaatselijk belang Witharen en plaatselijk belang Varsen, bestuur van onze vereniging en ook een delegatie van onze werkgroep had uitgenodigd. Aan de hand van videobeelden kregen we een beeld welke veranderingen het landschap al ondergaan had. Daarnaast was er de aanbieding van het beheerplan Varsenerveld 2019-2022.

Verder nodigde hij de werkgroep Varsenerveld uit om met hem in het voorjaar eens door het Varsenerveld te lopen om zo zijn plannen eens met ons door te nemen.

Rode lijstsoorten Varsenerveld 2018

(vetgedrukt = Europese Habitatrichtlijn; cursief = 2018 niet aangetroffen)

Moeraswolfsklauw

Bruine snavelbies

Witte snavelbies

Veenbies

Stijve ogentroost

Hondsvioltje

Valkruid

Heidekartelblad

Moeraskartelblad

Welriekende nachtorchis

Liggende vleugeltjesbloem

Sierlijke vetmuur

Blauwe knoop

Klokjesgentiaan

Flottende bie

Witte waterranonkel

Wateraardbei

Moerassmele

Addertong

Echte guldenroede

Bleekgele droogbloem

Ronde zonnedauw

Kleine zonnedauw

Lycopodiella inundata

Rhynchospora fusca

Rhynchospora alba

Trichophorum cespitosum

Euprasia stricta

Viola canina

Arnica montana

Pedicularis sylvatica

Pedicularis palustris

Platanthera bifolia

Polygala serpyllifolia

Sagina nodosa

Succisa pratensis

gentiana pneumonanthe

Eleogiton Fluitans

Ranunculus ololeucos

Potentilla palustris

Deschampsia setacea

Ophioglossum viride

Solidago virgaurea

Gnaphalium luteo-album

Drosea intermedia

Drosera rotundifolia

Stijve moerasweegbree

Lavendelheide

Kleine veenbes

Kleine valeriaan

Vetblad

Kussentjesveenmos

Klein warkruid

Dwergvlas

Canadees hertshooi

Moerashertshooi

Pilvaren

Gevlekte orchis

Bevertjes

Grondster

Beenbreek

Stekelbrem

Spaanse Ruiter

Echinodurus ranunculoides

Andromeda polifolia

Oxycoccus palustris

Valeriana dioica

Pinguicula vulgaris

Sphagnum Compactum

Cuscuta epithymum

Radiola linoides

Hypericum canadense

Hypericum elodes

Pilularia globulifera

Dactylorhiza maculata

Briza media

Illecebrum verticillatum

Narthecium ossifragum

Genista anglica

Cirsium dissectum

De Gevlekte orchis groeit en bloeit inmiddels al een paar jaar op het Varsenerveld. Nieuw was dat er dit jaar ook op het drogere centrale deel enkele exemplaren verschenen. Dit deel hebben we destijds na het plaggen bekalkt om de verzuring tegen te gaan. Dat heeft blijkbaar gewerkt.

Liggende vleugeltjesbloem Klein maar fijn, met die wonderschone blauwe bloemkleur.

Deze landelijk zeldzame plant heeft op het Varsenerveld tegenwoordig een van de rijkste zo niet de rijkste groeiplaats van heel Nederland. Heel bijzonder.

In juni dit jaar vlogen er wel 200 **heideblauwtjes**. Door de grootschalige heideontginningen een inmiddels zeldzaam vlindertje, maar dit jaar dus volop aanwezig op het Varsenerveld. Hopelijk hebben ze zich flink voortgeplant zodat we ook dit jaar weer van hun prachtige aanwezigheid mogen genieten.

Vlindertuin het Laar

In 2017 zijn we gestart met de aanleg van de vlindertuin bij de kinderboerderij. Zie voor een uitgebreid verslag hiervoor het jaarverslag van 2017.

Bij de aanleg van een tuin moet je altijd even geduld hebben omdat de planten en struiken immers eerst wat moeten groeien.

In september 2018 hebben we de tuin feestelijk geopend.

Van Staatsbosbeheer hadden we ter gelegenheid van ons 50 jarig bestaan in 2017 een mooie bank cadeau gekregen. Hierop hebben we 3 'vlinders' die nog in de pop zaten neergezet. Burgemeester Hans Vroomen was zo vriendelijk om de bank te 'ontpoppen' waardoor er ineens 3 prachtige levensgrote vlinders door de tuin dansten op zoek naar nectar die door de aanwezigheid van talloze vlinderbloemen en struiken volop aanwezig was. Een schitterend gezicht!

Op de site van onze vereniging www.natuurenmilieudevechtstreek.nl is een mooi filmpje te bekijken van deze geweldige opening.

In het najaar hebben we samen met een groep kinderen 2000 biologische bollen gepoot. Die waren beschikbaar gesteld door het provinciale Groene loper project.

Laat nu het voorjaar maar komen....

SBB Bankje t.g.v. van ons 50 jarig jubileum in de vlindertuin.
(Wauw, zei de Pauw)

Onze voorzitter Hein Kuijper en z'n vrouw Tineke zagen in juli een prachtige koninginnenpage in de vlindertuin.